

BESLUIT van GS van Utrecht

VERZONDEN 23 MEI 2019

DATUM	23 mei 2019	TEAM	Vergunningverlening Natuur en Landschap
ZAAKKENMERK	Z-WNB-RI-REG-2019-0796	REFERENTIE	Servicebureau
NUMMER	81EDF3EC	DOORKIESNUMMER	030-2583311
UW BRIEF VAN	8 april 2019	FAX	030-2583139
UW NUMMER		E-MAILADRES	Servicebureau@provincie-utrecht.nl
BIJLAGE(N)	- kaarten planlocatie - maatregelen aanvraag	ONDERWERP	Ontheffing ruimtelijke ingrepen natuurvriendelijke oevers KRW weteringen Eemland

Besluit van Gedeputeerde Staten van Utrecht op de aanvraag van 8 april 2019 van Ecologica B.V., namens Waterschap Vallei en Veluwe, om ontheffing in het kader van artikel 3.8, eerste lid en artikel 3.10, tweede lid van de Wet natuurbescherming (hierna: wet).

I. Besluit

Gelet op het bepaalde in de wet, het Beleidskader Wet natuurbescherming en Verordening Natuur en Landschap hebben wij besloten u:

ontheffing te verlenen van artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van de heikikker en de poelkikker, alsmede het opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van deze soorten.

ontheffing te verlenen van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van de waterspitsmuis en grote modderkruiper, alsmede het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van deze soorten,

voor de periode tussen **15 augustus 2019 en 31 december 2021**.

II. Omschrijving van de aanvraag

Uw aanvraag heeft betrekking op het aanleggen/optimaliseren van natuurvriendelijke oevers van een aantal primaire weteringen in de noordelijke Eemvallei in verband met de doelen van de Kaderrichtlijn Water. De werkzaamheden bestaan uit een combinatie van de volgende opties:

- het (verder) verlagen van het maaiveld van de oever waarbij een deel tot onder de waterspiegel wordt afgegraven;
- het verondiepen van het water in de oeverzone buiten de huidige beschoeiing en daar een ondergedoken 'voorbeschoeiing' voor plaatsen.

In het ontwerp voor de (her)inrichting worden vrijwel overal beide opties gecombineerd. De nieuwe beschoeiing wordt aan de buitenzijde van het op te vullen deel geplaatst. Zo wordt een plasoever gecreëerd met een waterdiepte van 10-30 cm bij winterpeil. Er wordt ontheffing gevraagd van de verbodsartikelen genoemd in de artikelen 3.5 en 3.10 van de wet voor wat betreft de heikikker (*Rana arvalis*), de poelkikker (*Rana lessonae*), de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) en de grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*), voor de periode van 15 augustus 2019 tot en met 31 december 2021.

III. Procedure

De aanvraag is afgehandeld overeenkomstig het bepaalde in afdeling 4.1.2 van de Algemene wet bestuursrecht.

IV. Toetsingskader

De heikikker en poelkikker zijn beschermd ingevolge artikel 3.5. De waterspitsmuis en de grote modderkruiper zijn beschermd ingevolge artikel 3.10 van de wet.

De aanvraag is op 6 mei 2019 en 21 mei 2019 aangevuld.

V. Toetsing Ruimtelijke Ingreep

Motivering

Heikikker

De heikikker is in het plangebied aangetroffen. De soort is vastgesteld in de Haarse- en Noord-Middenwetering. Het is aannemelijk dat hier zomerhabitat en/of overwinteringshabitat van de soort in oevers aanwezig is.

Door de graafwerkzaamheden aan de taluds zal er habitat van de heikikker worden aangetast. Als de taluds worden vergraven, zijn deze de volgende winter niet geschikt als winterverblijfplaats door het ontbreken van vegetatie en microreliëf. Wanneer tijdens de werkzaamheden heikikkers op de taluds of in de oeverzone aanwezig zijn, worden deze verstoord en bestaat tevens de kans op het doden van dieren. Om verstoren en doden van heikikkers in de in te richten oevers zoveel mogelijk te voorkomen moeten, voorafgaand aan de werkzaamheden, de oevers worden gemaaid bij droog weer in september tot een maaihoogte van 10 cm. Daarna zijn de taluds minder aantrekkelijk voor de kikkers om te verblijven. Mochten er bij het graafwerk toch dieren ter plekke zijn dan zullen deze wegvluchten in plaats van in de vegetatie te blijven zitten. De werkzaamheden vinden plaats in de minst gevoelige periode van de soort. Dit is in de periode juli tot en met september, omdat dan de dieren nog actief zijn en nog niet hun winterverblijf hebben opgezocht. Het effect voor de plaatselijke dieren is zeer gering, omdat de natuurvriendelijke oevers van de weteringen slechts enkele procenten van de voor overwintering geschikte oevers beslaan binnen de actieradius van de heikikkers. Langs de weidesloten zijn voldoende alternatieven voor de soort. Ondanks alle bovenstaande maatregelen zullen heikikkers door de werkzaamheden worden verstoord en wellicht gedood en wordt hun leefgebied beschadigd en vernield. Ontheffing van de verboden op het opzettelijk verstoren, doden en het vernielen en beschadigen van leefgebied van de heikikker is dan ook aan de orde.

De heikikker is in Nederland plaatselijk een algemene soort, die de laatste jaren enigszins toeneemt. De staat van instandhouding is gunstig. In de Eempolders is de staat van instandhouding de laatste decennia ongunstig; de aantallen zijn fors afgenomen (Laar, V. van, 1992; Goverse, E., RAVON 2017, Compendium van de Leefomgeving, Amfibieën van de Habitatrichtlijn, Indicator. 2015). De oevers van de weteringen zijn vooral, maar relatief beperkt, van belang als zomer en winterbiotop. De kwaliteit daarvan zal in de natuurvriendelijke oevers iets hoger zijn wanneer een ruigere vegetatie ontstaat. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de heikikker niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Poelkikker

De poelkikker is in het plangebied aangetroffen. De soort is vastgesteld in de Noord-Middenwetering en parallelsloten van de Dijkwetering en Eemnesservaart. De oevers hier zijn mogelijk deel van overwinteringsgebied van de poelkikker. Deze rijk begroeide ondiepe slootjes zijn het hoofdbiotop van de poelkikkers (zowel voortplantings- als rustplaatsen), maar in ondiepe en begroeide oeverzones van weteringen kan de soort ook aanwezig zijn.

Door de graafwerkzaamheden aan de taluds kan niet uitgesloten worden dat er habitat van de poelkikker wordt aangetast. Wanneer tijdens de werkzaamheden poelkikkers op de taluds of in de oeverzone aanwezig zijn, worden deze verstoord en bestaat tevens de kans op het doden van dieren. Om verstoren en doden van poelkikkers in de in te richten oevers zoveel mogelijk te voorkomen moeten, voorafgaand aan de werkzaamheden, de oevers worden gemaaid bij droog weer in september tot een maaihoogte van 10 cm. Daarna zijn de taluds minder aantrekkelijk voor de kikkers om te verblijven. Mochten er bij het graafwerk toch dieren ter plekke zijn dan zullen deze wegvluchten in plaats van in de vegetatie te blijven zitten. De voorkeursperiode van de poelkikker loopt van juli tot half oktober. Omdat de heikikker plaatselijk veel voorkomt en ook aan weteringen is waargenomen, terwijl de poelkikker veel meer verspreid voorkomt en weinig bij de weteringen is gezien, wordt de ruimtelijke planning van de werkzaamheden alleen afgestemd op de heikikker. Ondanks alle bovenstaande maatregelen zullen poelkikkers door de werkzaamheden worden verstoord en wellicht gedood en wordt hun leefgebied beschadigd en vernield. Ontheffing van de verboden op het opzettelijk verstoren, doden en het vernielen en beschadigen van leefgebied van de poelkikker is dan ook aan de orde.

De poelkikker komt vooral in het oosten en zuiden van Nederland voor. Het is een warmteminnende soort met een voorkeur voor onbeschaduwde, voedselarme wateren. Sinds 1990 nam de poelkikker enigszins toe, maar de laatste tien jaar is weer sprake van afname. De staat van instandhouding is matig ongunstig. In de Eempolders is de staat van instandhouding de laatste decennia ongunstig; de aantallen zijn fors afgenomen (Laar, V. van, 1992, Compendium van de Leefomgeving, Amfibieën van de Habitatrichtlijn, Indicator. 2015). De oevers van de wateringen zijn nu van beperkt belang. Het ondiepe en begroeide water van de natuurvriendelijke oevers vormt een verbetering van de oevers voor de poelkikker als zomerbiotoop en mogelijk ook als voortplantingsplek. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de poelkikker niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis is in het plangebied aangetroffen. Er is leefgebied van de soort vastgesteld in enkele waaien bij de Dijkwetering. De waterspitsmuis heeft een leefgebied langs de oever van circa 100 tot 300 meter waar wordt gevoerd en verblijfplaatsen aanwezig zijn: holletjes in de oever.

Door de werkzaamheden kan niet uitgesloten worden dat er waterspitsmuizen gedood worden en dat er verblijfplaatsen en leefgebied van de soort aangetast wordt. De waterspitsmuis komt bij de Dijkwetering niet of nauwelijks voor in de oeverdelen die worden ingericht. Bij de waaien, waar de kans op aanwezigheid van de soort groter is, wordt niet ingegrepen. Omdat de soort bij de wetering echter niet geheel is uit te sluiten, dient bij voorkeur in de minst gevoelige periode worden gewerkt. Voor de soort wordt aangegeven dat bij graafwerkzaamheden, de winterperiode (november tot en met maart) vermeden moet worden. De waterspitsmuis heeft geen kwetsbare periode, maar is dan bij de lage temperaturen en gering voedselaanbod veel kwetsbaarder voor verstoring. Echter, in de periode april tot en met september vindt voortplanting plaats waarbij de negatieve impact ernstiger is. Oktober is de minst versturende periode, dus zal in die periode worden gewerkt in de delen van het plangebied waar ze wellicht voor zouden kunnen komen (Dijkwetering). Ondanks de bovenstaande maatregel kunnen door de werkzaamheden waterspitsmuizen worden gedood en wordt hun leefgebied beschadigd en vernield. Ontheffing van de verboden op het opzettelijk doden en het vernielen en beschadigen van leefgebied van de waterspitsmuis is dan ook aan de orde.

De waterspitsmuis gaat in aantallen achteruit, maar het is lastig om een inschatting te maken van de populatie waterspitsmuizen omdat deze dieren erg klein en ongrijpbaar zijn (Ministerie van Economische Zaken, z.dh). In bijna de helft van de atlasblokken waar onderzoek is gedaan tussen 1970 en 1988 is de waterspitsmuis na 1988 niet meer waargenomen. Ook in de Eempolders is de soort zeer schaars. De steile oevers van de Dijkwetering zijn nu van beperkt belang voor de waterspitsmuis. Het ondiepe en begroeide water van de natuurvriendelijke oevers vormt een duidelijke verbetering van de oevers als jacht- en leefgebied voor de waterspitsmuis. De aanleg van natuurvriendelijke oevers langs de Dijkwetering zal naar verwachting een positief effect op de regionale staat van instandhouding hebben. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de waterspitsmuis niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Grote modderkruiper

De grote modderkruiper is in het plangebied aangetroffen. Er is leefgebied van de soort vastgesteld in de Noord-Middenwetering en Bloklandse wetering. De Eemnesservaart is mogelijk deel van overwintering- en zomerrustgebied en verbindingszone van de soort.

Door de werkzaamheden is er sprake van aantasting van leefgebied en worden mogelijk dieren gedood. Wanneer bij het (her)inrichten van natuurvriendelijke oevers in de wateringen in het natte profiel wordt gewerkt is er op sommige plaatsen sprake van aantasting van het leefgebied van de grote modderkruiper. Het doden van grote modderkruipers kan plaatsvinden wanneer deze zich in de te vergraven oever bevinden. De kans daarop is klein omdat de vissen zich in de nazomer tot herfst vaak in dieper water ophouden en omdat eerst in het droge wordt gewerkt en de dieren voortijdig zullen wegvlugten door het water bij de oevers en waterbodem voorafgaand aan de werkzaamheden te beroeren. Eerst zal de natte oevervegetatie, indien aanwezig, voorzichtig gemaaid worden en dan wordt vanuit het perceel naar de oeverlijn afgegraven. Deze werkzaamheden zullen plaatsvinden in de minst gevoelige periode van de grote modderkruiper, namelijk in september en oktober. Bij de belangrijkste wateringen voor de grote modderkruiper, wordt de oever aan één zijde ingericht. Bij de Eemnesservaart worden beide oevers heringericht, maar de grote modderkruiper komt hier in de oevers hooguit zeer beperkt voor. De aantasting van het leefgebied is tijdelijk. In het jaar na de inrichting zal de overbegroeiing zich snel ontwikkelen en is de oeverzone weer geschikt. Omdat de zone met ondiep water wordt vergroot zijn de ingerichte oevers beter geschikt. De kwaliteit van het leefgebied neemt door de aanleg van de natuurvriendelijke oevers toe.

De grote modderkruiper kent landelijk gezien een matig ongunstige staat van instandhouding. Lokaal gezien worden er de laatste jaren meer grote modderkruipers in de Eempolders en de Noordpolder te Veen gezien, maar dat betreft een waarnemerseffect, geen werkelijke toename van deze zeldzame soort (Goverse, E. 2017. Heikikkers & grote

modderkruipers in Polder Zeldert & Coelhorst, verslag van avondexcursie. RAVON, april 2017). De verspreiding van de grote modderkruiper zal op lokaal niveau door de in te richten natuurvriendelijke oevers niet minder worden. De aangepaste oevers worden geschikter als leefgebied. De regionale staat van instandhouding zal daarom niet minder gunstig worden en verbeteren. Door het nemen van mitigerende maatregelen en de inrichting van het gebied na afloop van de werkzaamheden komt de gunstige staat van instandhouding van de grote modderkruiper niet in gevaar door het uitvoeren van de werkzaamheden.

Belang van de aanvraag

U heeft ontheffing aangevraagd voor de heikikker en de poelkikker op grond van het belang 'bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats'.

Waterschap Vallei en Veluwe wil de kwaliteit van haar wateren verbeteren en de soortenrijkdom/biodiversiteit vergroten. Dit is één van de doelen vanuit de Europese Kaderrichtlijn Water. De weteringen in Eemland waarvan de oevers natuurvriendelijk worden ingericht, zijn aangewezen als relevante waterlichamen voor de Europese Kaderrichtlijn Water. De kwaliteit van de weteringen volgens de KRW-meetlatten is echter laag en dient verhoogd te worden. Een belangrijk gegeven is dat de KRW waarde van wateren wat betreft de planten wordt bepaald door de planten die in het water groeien. Bij de huidige oevers groeien echter weinig planten in het water en is een zone met ondiep water nodig voor de vereiste begroeiing. De achtergronden, doelstellingen en maatregelen voor de inrichting en beheer van natuurvriendelijke oevers zijn uitgewerkt in het rapport 'KRW doelen en inrichting Eemland' (Schouten, 2018):

"De Europese Kaderrichtlijn Water (KRW) heeft als doel, de duurzame bescherming van ecosystemen en watervoorraden. De doelen uit de KRW moeten in 2027 gerealiseerd zijn. De richtlijn schrijft voor dat de waterkwaliteit van de Europese wateren al vanaf 2023 aan bepaalde eisen moet voldoen. De kwaliteitseisen voor de fysisch-chemische toestand en biodiversiteit in wateren kunnen sterk verbeteren door ingreep in de (hydro)morfologische toestand van de waterlopen."

... "Voor Eemland zijn de maatregelen gericht op het verbeteren van de "overige waterflora, de bedekking van water en oevervegetatie en de soortenrijkdom". De verwachting is dat maatregelen die getroffen worden voor de waterflora positief van invloed zullen zijn op vis en macrofauna.

Verbeteren van de "overige waterflora" wordt bereikt door aanpassing van het beheer en inrichting of optimalisatie van oevers. Het streven is om te komen tot:

- 20-60% bedekking aan ondergedoken watervegetatie;*
- 25-80% bedekking aan drijvende watervegetatie en natte oevervegetatie;*
- Toename van het aantal gewenste kenmerkende vegetatiesoorten (goed verspreid en in lage dichtheden);*
- Het tegengaan van dominantie aan negatief scorende soorten, zoals grof hooiblad, smalle waterpest en riet.*

Per waterlichaam wordt in deze visie beschreven hoe dit te bereiken is. Gewenste ondergedoken plantensoorten zijn o.a.: plat fonteinkruid, glanzig fonteinkruid, puntig fonteinkruid, langstengelig fonteinkruid en stijve waterranonkel. Waarvan stijve waterranonkel al in Eemland aanwezig is. Gewenste helofyten zijn o.a.: zwanenbloem, moeraswederik, bosbies en blauwe waterereprijs. Hiervan zijn zwanenbloem en moeraswederik al in het gebied aanwezig. Gewenste drijfbladsoorten zijn o.a.: gele plomp, watergentiaan, witte waterlelie en drijvend fonteinkruid. Gele plomp en watergentiaan zijn aanwezig in het gebied. Voor het viswatertype is een ruisvoorn – snoek of snoek – blankvoorn type een streven."

De oevers van de weteringen met een doelstelling voor de Kader Richtlijn Water (KRW) in Eemland zullen natuurvriendelijk worden ingericht door middel van zowel het verondiepen van het water aan de oever als het verlagen van de oever. Hierdoor ontstaat een zone met ondiep water waarin oever- en moerasplanten veel betere vestigingskansen hebben dan bij de huidige oever. Daarnaast is een belangrijke overweging voor deze ingreep dat voor de KRW waarde alleen de planten meetellen die in het water of nabij de waterlijn groeien. Om de KRW waarde van de wateren te kunnen verhogen, moeten de oevers dus verlaagd worden. Uit gegevens van de NDFF blijkt dat veel KRW plantensoorten aan de Weteringen voorkomen, zij het niet overal. De soorten zijn kenmerkend en een deel is minder algemeen, maar zeldzame, Rode Lijst of beschermde soorten zijn zeer beperkt in het gebied aanwezig. Ook voor vissen vormen deze moerasoevers een verbetering van het leefgebied door het grotere aanbod van schuilplekken en foerageergebied en paai en opgroei-habitat voor jonge vis. Voor de grote modderkruiper vormen ondiepe en rijk begroeide oeverzones en zeer geschikt habitat. Deze soort komt plaatselijk in de Eempolders voor in weidesloten. De weteringen zijn van belang als overwintering en verbindingssbaan. De waarde van de weteringen voor de grote modderkruiper wordt met de natuurvriendelijke oevers verhoogd. Bij de Dijkwetering is de waterspitsmuis (RL-Kwetsbaar) aanwezig, maar heeft alleen (matig) geschikt leefgebied voorhanden bij de oude waaien. De overige oevers van dit water zijn ongeschikt. De aanleg van natuuroevers zal een grote verbetering van het leefgebied van de waterspitsmuis aan de Dijkwetering betekenen. De doelstelling van de natuurvriendelijke oevers is vanuit de KRW met name gericht op het behoud en ontwikkelen van kenmerkende flora, waarvan enkele een Rode Lijst status hebben. Zo heeft plat fonteinkruid de status Kwetsbaar, langstengelig fonteinkruid heeft de status Bedreigd. Ook al komen deze soorten wellicht nu nog niet ter plekke voor, het project

biedt wel nieuwe vestigingskansen voor deze soorten. Verder is de doelstelling gericht op het verbeteren van de soortenrijkdom, waarmee wordt bijgedragen aan de biodiversiteit van Eemland. De inrichting van de natuurvriendelijke oevers en het halen van KRW-doelstelling, dragen daarmee bij aan het halen van de algemene verplichtingen tot instandhouding van in het wild voorkomende dier- en plantensoorten en de daarbij behorende leefmilieus conform het Biodiversiteitsverdrag¹.

Voor de waterspitsmuis en de grote modderkruiper wordt ontheffing gevraagd op grond van het belang 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied'. De aanleg van natuurvriendelijke oevers langs wetingen is een vorm van ruimtelijke inrichting.

Gelet op de naar voren gebrachte omstandigheden zijn wij van oordeel dat de belangen 'bescherming van wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van natuurlijke habitats' en 'ruimtelijke inrichting of ontwikkeling van gebieden, daaronder begrepen het daarop volgende gebruik van het ingerichte of ontwikkelde gebied' voldoende onderbouwd zijn om het doden, verstoren en beschadigen/vernielen van leefgebied van de heikikker en de poelkikker en het doden en beschadigen/vernielen van leefgebied van de waterspitsmuis en de grote modderkruiper te rechtvaardigen.

Alternatievenafweging

Wat betreft de locatiekeuze voor de aanleg van natuurvriendelijke oevers is deze gebonden aan de KRW wateren omdat alleen daarvan de KRW waarde wordt bepaald. Binnen de KRW wateren in de Eempolders zijn de oevers met de beste mogelijkheden geselecteerd. Andere mogelijkheden zouden zorgen voor een lager doelbereik en is daarmee niet gewenst voor het project. Alternatieve locaties die minder beschermde soorten schaden zijn er daarmee ook niet. Daarnaast heeft het project wellicht een tijdelijk negatief effect, maar zal het project door de realisatie van natuurvriendelijke oevers juist positief bijdragen aan geschikte biotopen of het verbeteren ervan en daarmee bijdragen aan de waarborging en verbetering van een gunstige staat van instandhouding van deze soorten. Een ander alternatief zou daarmee juist zorgen voor een minder positief effect. Verder zijn de werkwijzen zoveel mogelijk afgestemd op het ontzien van kwetsbare perioden van de betreffende beschermde soorten. Een alternatieve werkwijze zou juist een meer negatief effect hebben dan de onderhavige werkwijze beoogd.

Gezien het bovenstaande zijn er geen redelijke alternatieven mogelijk die zouden leiden tot een kwalitatief gelijkwaardig resultaat. De alternatievenafweging is hiermee dan ook voldoende onderbouwd.

VI. Conclusie

Gelet op het voorgaande verlenen wij u ontheffing als bedoeld in artikel 3.8, eerste lid en artikel 3:10, eerste lid, van de wet. Aan deze ontheffing zijn voorschriften verbonden, deze treft u aan in de bijlage bij dit besluit.

VII. Bezwaar

U kunt binnen zes weken na de dag waarop deze beschikking op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt een bezwaarschrift bij Gedeputeerde Staten van Utrecht indienen:

- Digitaal: gebruikt u hiervoor het formulier "Bezwaar tegen beslissing provinciaal bestuur met DigiD". Uw DigiD geldt als ondertekening. U vindt het formulier via: www.provincie-utrecht.nl onder loket / klacht, bezwaar of melding doorgeven / bezwaar tegen beslissing provincie;
- Schriftelijk: t.a.v. de secretaris van de Awb- adviescommissie van PS en GS, postbus 80300, 3508 TH Utrecht.

Het bezwaarschrift moet in ieder geval bevatten:

- uw naam en adres;
- de datum;
- een omschrijving van het besluit waartegen het bezwaar is gericht (indien mogelijk, onder vermelding van het besluitnummer);
- de reden van bezwaar;
- ondertekening.

Aan de behandeling van een bezwaarschrift zijn voor de indiener geen kosten verbonden.

Overigens schort het indienen van een bezwaarschrift de werking van het besluit niet op. Als u niet kunt wachten op de normale behandeling van uw bezwaarschrift, hebt u de mogelijkheid om een voorlopige voorziening aan te vragen bij de rechtbank. U moet op dat moment ook al een bezwaarschrift hebben ingediend. Het verzoek om een voorlopige voorziening richt u aan de voorzieningenrechter van de Rechtbank Midden-Nederland, Sector bestuursrecht, postbus 16005, 3500 DA Utrecht.

¹ Verdrag inzake Biologische Diversiteit, Convention on Biological Diversity (CBD), Trb. 1993, 54.

VIII. Inwerkingtreding

Dit besluit treedt in werking op het moment van bekendmaking door uitreiking of verzending aan de aanvrager. Van het besluit wordt mededeling gedaan op de website www.officielebekendmakingen.nl

IX. Overleg en informatie

Er kan tevens vergunning of ontheffing nodig zijn op grond van andere wetten of verordeningen. Wij adviseren u zo nodig contact op te nemen met uw gemeente en/of milieudienst, als u dit nog niet heeft gedaan.

Als u vragen heeft over de procedure en de inhoud, kunt u contact opnemen met ons Servicebureau via servicebureau@provincie-utrecht.nl, of op telefoonnummer 030-2583311.

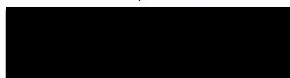
Voor meer informatie verwijzen wij u naar onze website www.provincie-utrecht.nl.

X. Verzending

Dit besluit wordt verzonden aan de aanvrager van de ontheffing. Een afschrift van deze ontheffing wordt verzonden aan:

- RUD Utrecht, Postbus 85242, 3508 AE Utrecht.

Hoogachtend,
Gedeputeerde Staten van Utrecht,
namens hen,

A black rectangular box redacting the signature of the official.

Mevr. mr. S.L. Munsel
Teamleider Vergunningverlening Natuur en Landschap
Domein Leefomgeving

ONTHEFFING

Naar aanleiding van het verzoek van Ecologica B.V. op 8 april 2019, namens Waterschap Vallei en Veluwe, gelet op de artikelen 3.8 en 3.10 van de Wet natuurbescherming,

Verlenen Gedeputeerde Staten van provincie Utrecht hierbij aan:

Naam: Waterschap Vallei en Veluwe

Adres: Postbus 4142

Postcode en woonplaats: 7320 AC Apeldoorn

Ontheffing 81EDF3EC voor het tijdvak van: 15 augustus 2019 tot en met 31 december 2021

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.5, eerste, tweede en vierde lid van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van de heikikker (*Rana arvalis*) en de poelkikker (*Rana lessonae*) alsmede het opzettelijk verstoren en beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van deze soorten;

van de verbodsbepalingen genoemd in artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a en b van de wet, voor zover dit betreft het opzettelijk doden van de waterspitsmuis (*Neomys fodiens*) en grote modderkruiper (*Misgurnus fossilis*) alsmede het opzettelijk beschadigen en/of vernielen van voortplantings- of rustplaatsen van deze soorten.

Het gebied waarvoor de ontheffing geldt, betreft de weteringen in de Eemvallei tussen de A1 en het Eemmeer, tussen de dorpen Eemnes en Bunschoten-Spakenburg (zie bijlage 1 bij het besluit).

Aan deze ontheffing zijn de volgende voorschriften verbonden:

Algemene voorschriften

1. De ontheffing wordt slechts voor de hierboven genoemde soorten en beschreven verboden handelingen verleend.
2. Deze ontheffing geldt alleen voor de werkzaamheden die conform de aanvraag worden uitgevoerd, voor zover in deze ontheffing zelf niet anders is aangegeven.
3. De ontheffinghouder dient onverwijld contact op te nemen met het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl indien bij het uitvoeren van de werkzaamheden van het project andere beschermde soorten dan de genoemde worden aangetroffen of andere handelingen als bedoeld in voorschrift 1 noodzakelijk zijn.
4. Deze ontheffing kan uitsluitend gebruikt worden door (medewerkers van) de ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers of in opdracht van de ontheffinghouder handelende (rechts-)personen. De ontheffinghouder of haar rechtsopvolgers blijven daarbij verantwoordelijk en aansprakelijk voor de juiste naleving van deze ontheffing.
5. Tijdens de uitvoering van de werkzaamheden dient een afschrift van deze ontheffing en de bijbehorende brief en het ecologisch werkprotocol (zoals genoemd in voorschrift 6) op de locatie van de werkzaamheden aanwezig te zijn en op verzoek te worden getoond aan de daartoe bevoegde toezichthouders of opsporingsambtenaren.
6. De ontheffinghouder dient een ecologisch werkprotocol op te stellen met daarin minstens de voorschriften uit deze ontheffing. Het werkprotocol dient (aanvullend) de volgende aspecten te omschrijven:
 - a. Omschrijving van het plangebied, inclusief kaart;
 - b. Activiteiten/werkzaamheden die uitgevoerd worden (inclusief planning);
 - c. Maatregelen die getroffen zijn/worden (locatie op kaart en datum/tijd);
 - d. Wie is de begeleidende ecooloog (inclusief contactgegevens);
 - e. Welke activiteiten zijn/worden door de ecooloog begeleid;
 - f. Hoe er wordt/is omgegaan met onverwachte (beschermde) soorten binnen het plangebied.
7. De ontheffinghouder dient, twee weken voorafgaand aan de datum waarop de werkzaamheden zullen aanvangen, het meldingsformulier 'aanvang werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/startwerkzaamhedenwnb>. Bij de melding dient het werkprotocol zoals omschreven in voorschrift 6 bijgevoegd te zijn.
8. Tijdens de werkzaamheden dient een logboek te worden bijgehouden. In het logboek dienen gemaakte ecologische keuzes vastgelegd te worden zoals goedkeuring / vrijgeven door een ecooloog en afwijkingen van het ecologisch werkprotocol. In het logboek worden in ieder geval de relevante resultaten van de uitgevoerde handelingen, omschreven in de voorschriften 10 en 11, geregistreerd.

9. Na afronding van de werkzaamheden dient u het meldingsformulier 'einde werkzaamheden' volledig in te vullen op <https://rudutrecht.formulierenserver.nl/eindwerkzaamhedenwnb>. Het logboek zoals omschreven bij voorschrift 8 dient bijgevoegd te worden.

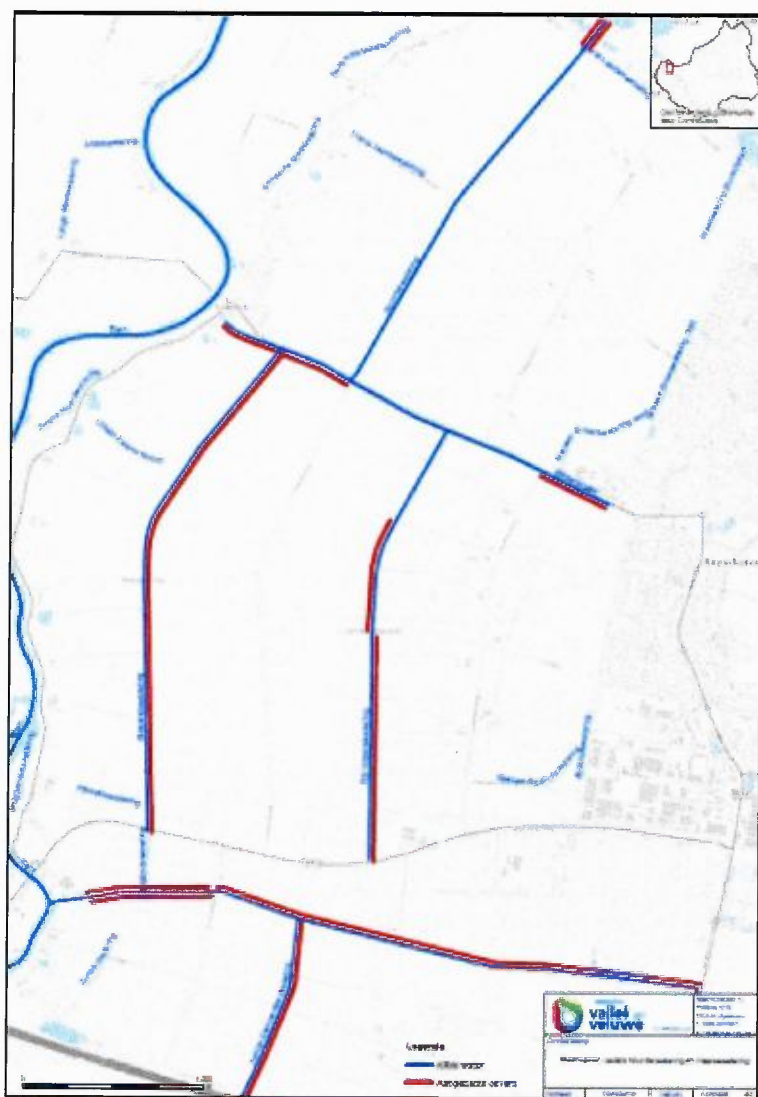
Specifieke voorschriften

10. De maatregelen, genoemd in hoofdstuk 4.2 van het bij de aanvraag gevoegde rapport 'Activiteitenplan Inrichting natuurvriendelijke oevers KRW weteringen Eemland' en de aanvulling op de aanvraag van 6 mei 2019 (zie bijlage 2 bij dit besluit) dienen te worden opgevolgd.
11. Het maaien (tot 10 centimeter) dient langzaam (tot maximaal 5 km/u) te gebeuren waardoor de eventueel aanwezige dieren de kans hebben om te vluchten. Hierbij dienen vluchtwegen opengelaten te worden en dient in één richting te worden gewerkt. Het maaisel dient afgevoerd te worden.
12. De werkzaamheden en bovengenoemde voorschriften dienen te worden uitgevoerd onder begeleiding van een deskundige op het gebied van de soorten waarvoor ontheffing is verleend. De deskundige dient tevens bij de start van de werkzaamheden aanwezig te zijn bij de planlocatie.
13. Deze ontheffing kan worden ingetrokken, indien blijkt dat de ontheffinghouder zich niet houdt aan de voorschriften.
14. Aanspreekpunt in het kader van deze ontheffing en de daaruit voortvloeiende voorschriften is het Servicebureau van de provincie Utrecht, Archimedeslaan 6, postbus 80300, 3508 TH te Utrecht of via servicebureau@provincie-utrecht.nl.

Bijlage 1 Kaarten planlocatie

Figuur 2: In te richten oevers deelgebied west.

Figuur 3: In te richten oevers deelgebied oost.

Bijlage 2 Maatregelen aanvraag

4.2 Mitigerende maatregelen

Heikikker en poelkikker

De volgende mitigerende maatregelen dienen te worden genomen:

Vooraf maaien

Om verstoren, verwonden en doden van in de in te richten oevers te voorkomen moeten voor het graven de oevers worden gemaaid. Dit dient bij droog weer in september met een maaihoogte van 10 cm te gebeuren. Daarna zijn de taluds minder aantrekkelijk voor de kikkers om te verblijven. Mochten er bij het graafwerk toch dieren ter plekke zijn dan zullen deze wegvlugten in plaats van in de vegetatie te blijven zitten. De kans dat dieren worden verwond of gedood is dan minimaal. Deze maatregel dient in ieder geval langs de Noord-Middenwetering en de Haarsewetering, waar heikikkers te verwachten zijn, genomen te

worden. Bij de overige weteringen wordt deze maatregel aanbevolen. Dit met het oog op eventueel aanwezige poelkikkers, maar ook ten behoeve van licht beschermde amfibieën.

Werken in minst gevoelige periode

Voor de heikikker is de voorkeursperiode juli tot en met september (BIJ12, 2017c) en voor de poelkikker loopt deze tot half oktober (BIJ12, 2017c) omdat dan de dieren nog actief zijn en nog niet hun winterverblijf hebben opgezocht. Omdat de heikikker plaatselijk veel voorkomt en ook aan weteringen is waargenomen, terwijl de poelkikker veel meer verspreid voorkomt en weinig bij de weteringen is gezien, wordt de ruimtelijke planning van de werkzaamheden alleen afgestemd op de heikikker.

In het westelijke deelgebied waar in 2019 gewerkt gaat worden komt de heikikker veel voor aan weerszijden van de Noord-Middenwetering met het zwaartepunt tussen de Volkersweg en de Corsrijkseweg. Aan deze wetering moet in september worden gewerkt. Dit stemt overeen met de gewenste werkvolgorde voor de grote modderkruiper. Aan de Eemnesservaart komt de heikikker niet voor.

In het oostelijke deelgebied dienen de oevers aan de de Achtereemlandse Wetering, de Haarsewetering ten oosten daarvan, en de zuidelijke helft van de Bloklandse wetering in september worden ingericht. Dit is een flink deel van dit deelgebied. Op het verspreidingskaartje is te zien dat de heikikker veel voorkomt ten zuiden van de Haarsewetering en niet te noorden daarvan. Daarom is het van belang om de zuidoever in september in te richten. De noordelijke oever kan later.

Grote modderkruiper

De volgende schadebeperkende maatregelen kunnen voor de grote modderkruiper worden genomen:

Minst versturende periode

Het opzettelijk verstoren, verwonden of doden van grote modderkruipers wordt zoveel mogelijk voorkomen door in de minst gevoelige periode te werken. Dit zijn de maanden september en oktober, met de toevoeging dat de luchttemperatuur tussen de 0 en 25 °C dient te zijn (BIJ12, 2017b). Augustus valt in de voortplantingsperiode, maar omdat in de weteringen geen voortplanting plaatsvindt, kunnen de werkzaamheden wel in de laatste week van augustus beginnen.

Volgens de planning wordt gewerkt vanaf de laatste week van augustus tot ca. half december. Het is dan zaak om het werk zo te plannen dat trajecten met grote modderkruiper eerst worden aangepakt en dat na oktober alleen in weteringen zonder grote modderkruiper wordt gewerkt. In 2019 kan dit misschien lastig zijn omdat dan in het westelijke deelgebied wordt gewerkt waar de grote modderkruiper in een groot deel van de weteringen (mogelijk) aanwezig is. In 2019 zal niet aan de Dijkwetering worden gewerkt. Wanneer begonnen wordt met de Noord-Middenwetering ten noorden van de Volkersweg en daarna deze wetering ten zuiden van de Volkersweg in te richten, zijn de weteringen met de grootste kans op grote modderkruiper in de minst gevoelige periode afgewerkt. Daarna kan het oostelijke deel van de Eemnesservaart worden aangepakt. Mocht het dan november zijn dan is de kans op verstoring zeer gering. Ten eerste is de kans klein dat de grote modderkruiper hier in bij de oever aanwezig is en te tweede is het water breed waardoor de verstoring van vissen die in de Eemnesservaart overwinteren zeer gering is. Als laatste kunnen het westelijke deel van de vaart en de wetering ten zuiden daarvan worden ingericht. In het oostelijke deelgebied komt de grote modderkruiper alleen voor in de Bloklandse wetering en zal het geen probleem zijn hier in de minst versturende periode te werken.

Gefaseerd werken

In de wateren waar de grote modderkrulper te verwachten is het van belang dat tijdens het project voldoende begroeide oeverzone beschikbaar is als functionele leefomgeving. Dit kan worden bereikt door een gefaseerde uitvoering. Het Kennisdocument geeft hiervoor twee opties:

1. eerst de ene oever in te richten en het volgende jaar, of nog beter na twee jaar zodat de nieuwe oever goed begroeid is, de andere oever in te richten.
2. de watergang in secties van 200 meter te verdelen en dan om-en-om inrichten en overslaan en later inrichten.

Aangezien bij de eerste optie een doorlopende structuur gehandhaafd blijft terwijl bij de tweede steeds onderbrekingen van 200 meter optreden, heeft de eerste variant de voorkeur.

De belangrijkste weteringen voor de grote modderkrulper worden slechts aan één zijde ingericht. Daarmee is de voorkeursvariant van gefaseerd werken al ingevuld. De overzijde van de wetering blijft als leefgebied in tact. Bij de Eemnesservaart wordt wel aan beide zijden ingegrepen, maar alleen aan de noordzijde wordt de oeverzone opgevuld terwijl aan de zuidzijde de droge oever wordt verlaagd en dus geen habitat wordt aangetast. De grote modderkrulper is hier bovendien zeer beperkt aanwezig en de beschoeide oevers vormen geen geschikt habitat. Het is daarom niet nodig om hier gefaseerd te werken.

Verwijderen oevervegetatie

De natte oevervegetatie dient voor het grondwerk te worden gemaaid met de maalkorf, zodat de vissen wegtrekken. Daarbij moet ervoor gewaakt worden dat grote hoeveelheden vegetatie in de maalkorf worden geschept, omdat dan de grote modderkruipers en andere dieren niet uit de spijlenbak kunnen ontsnappen (BWI2, 2017b). Omdat aan één zijde wordt gewerkt (zie hierboven), kunnen de vissen aan de overzijde van de wetering een veilig heenkomen vinden.

Eerst droog werken

Waar de oever wordt afgegraven tot onder de waterspiegel om ondiep water te creëren, dient eerst het droge deel van de oever te worden afgegraven. Door de werkzaamheden zullen de grote modderkruipers en andere dieren uit de natte oeverzone wegtrekken. Wanneer dan als laatste de huidige oeverlijn wordt afgegraven is de kans op slachtoffers minimaal. Wanneer wordt begonnen met afgraven van de oeverlijn is dat risico groter.

Samenvattend wordt het aanbevolen om bij de weteringen met grote modderkrulper:

- buiten de meest gevoelige periode te werken, dus in september en oktober
- het water bij de oevers en waterbodden van te voren te beroeren en de vissen daarmee weg te jagen,
- eerst de natte oevervegetatie, indien aanwezig, voorzichtig, te maaien,
- vanuit het perceel naar de oeverlijn af te graven

Broedende vogels en hun nesten en jongen

Broedende meerkoeten (langs de oevers) en broedende boerenzwaluwen (onder bruggen) en hun nesten, eieren en jongen kunnen door de werkzaamheden in augustus, bij de meerkoet soms zelfs tot in september, worden verstoord.

De nesten, welke niet moeilijk vindbaar zijn, dienen te worden opgespoord en gemarkeerd door een ter zake kundige ecooloog. Bij de uitvoer dienen de machines en mensen minimaal 5

meter van de nesten weg te blijven en zo snel mogelijk verder te werken. Daarmee blijven de nesten gespaard en kunnen de vogels hun broedsel voortzetten.

Waterspitsmuis

De waterspitsmuis komt bij de Dijkwetering niet of nauwelijks voor in de oeverdelen die worden ingericht. Bij de waaien, waar de kans op aanwezigheid groter is, wordt niet ingegrepen. Omdat de soort bij de wetering niet geheel is uit te sluiten, dient bij voorkeur in de minst gevoelige periode worden gewerkt.

Werken in minst gevoelige periode

In diverse bronnen wordt aangegeven dat bij het maaien van oevervegetaties waar de waterspitsmuis voorkomt, dit in de periode oktober t/m maart (buiten voortplantingsseizoen) moet worden uitgevoerd.

Over de aanpak bij inrichtingswerkzaamheden zijn weinig concrete aanwijzingen te vinden. In de kalender van de gedragscode voor waterschappen staat bij graafwerkzaamheden, waarbij strenger beschermde zoogdieren voorkomen, aangegeven dat de periode van winterrust (na 1 november) vermeden moet worden. De waterspitsmuis heeft geen winterrust, maar is dan bij de lage temperaturen en gering voedselaanbod veel kwetsbaarder voor verstoring. Echter, in de periode april t/m september kunnen weer nesten met jongen aanwezig zijn waarbij de verstoring nog ernstiger is.

Oktober is dus de minst versturende periode.

Werken in oktober in relatie tot heikikker.

Hier hebben we vanochtend over gesproken. U had oktober bij de waterspitsmuis vermeld zien staan als in te werken periode en vroeg u daarbij af hoe dat dan met de heikikker zit omdat daarvoor oktober in de gevoelige periode valt. Ik gaf aan dat ik het werken in de minst gevoelige periode apart had besproken bij de soorten en aangegeven de werkzaamheden zo te plannen dat werken in gevoelige perioden wordt voorkomen.

Ik heb het activiteitenplan bekeken en gelukkig staat het er allemaal goed in, naar mijn idee althans.

In § 4.2 op pag 34:

Voor de heikikker is de voorkeursperiode juli tot en met september (BIJ12, 2017c) en voor de poelkikker loopt deze tot half oktober (BIJ12, 2017c) omdat dan de dieren nog actief zijn en nog niet hun winterverblijf hebben opgezocht. Omdat de heikikker plaatselijk veel voorkomt en ook aan weteringen is waargenomen, terwijl de poelkikker veel meer verspreid voorkomt en weinig bij de weteringen is gezien, wordt de ruimtelijke planning van de werkzaamheden alleen afgestemd op de heikikker.

In het westelijke deelgebied waar in 2019 gewerkt gaat worden komt de heikikker veel voor aan weerszijden van de Noord-Middenwetering met het zwaartepunt tussen de Volkersweg en de Corsrijkseweg. Aan deze wetering moet in **september** worden gewerkt. Dit stemt overeen met de gewenste werkvolgorde voor de grote modderkruiper. Aan de Femnesservaart komt de heikikker niet voor.

In het oostelijke deelgebied dienen de oevers aan de de Achtereemlandse Wetering, de Haarsewetering ten oosten daarvan, en de zuidelijke helft van de Bloklandse wetering in september worden ingericht. Dit is een flink deel van dit deelgebied. Op het verspreidingskaartje is te zien dat de heikikker veel voorkomt ten zuiden van de Haarsewetering en niet te noorden daarvan. Daarom is het van belang om de zuidoever in **september** in te richten. De noordelijke oever kan later.

De waterspitsmuis komt voor bij de Dijkwetering en dan naar verwachting alleen bij de waaien en niet bij de tamelijk kale oevers van de wetering zelf. Bij de waaien wordt niet ingegrepen. De heikikker komt bij deze wetering niet voor en daarom kan in oktober worden gewerkt.